

Рецензия

На дисертационния труд на
Ресена Стоянова Шутева,
за присъждане на образователната и научната степен „доктор“
по професионално направление 2.1 Филология
(Текстолингвистика)

на тема: **„Език и стил в новите медии.
Изследване на базата на откъси от немския чат knuddels.de“**

от проф. д-р **Веселина Йорданова Вълканова**
Ръководител на катедрата „Пресжурналистика
и книгоиздаване“,
Факултет по журналистика и масова комуникация,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Информация за докторанта

Ресена Стоянова Шутева е зачислена като задочен докторант по специалността текстолингвистика към Катедрата по германистика и скандинавистика на Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2012 г. с тема на дисертацията „Език и стил в новите медии“ и научен ръководител проф. д-р Детелина Мец. Отчислена е с право на защита през 2015 г., след като е положила изпитите си и е извършила успешно дейностите по индивидуален план. Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на

заседание на катедрата „Германистика и скандинавистика“ при СУ „Св. Климент Охридски“ от 6 юни 2016 г.

Информация за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд на Ресена Шутева, депозиран на немски език, е с общ обем 392 страници, в това число увод; изложение, структурирано в седем глави; заключение; библиография от 121 заглавия, от които 114 на немски и английски езици. Обемът и профилът на представения научен апарат на дисертацията свидетелстват за широки проучвания върху избраното изследователско поле, за сериозна библиографска работа, свързана с търсенето и систематизирането на източници по темата на дисертацията. Изследването е придружено от корпус и приложение. Ресена Шутева има 5 публикации по темата на дисертацията и по проблеми, които имат тангенти с нея - доклади на национални и международни конференции.

Авторефератът, депозиран на български език и приложен към документацията по защитата, е с обем 44 страници и включва: обща характеристика на дисертационния труд, съдържание на дисертацията, представяне на основните структурни елементи, библиография, справка за приносите на дисертационния труд. Авторефератът е адекватен на дисертацията, отразява по същество структурата, подхода и основните ѝ обобщения и отговаря на изискванията за автореферирание на дисертационен труд.

Като вътрешен рецензент и като участник в предварителното обсъждане в Катедрата по германистика и скандинавистика на Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, не мога да не отбележа, че дисертационният труд беше преработен и редактиран. Вследствие на редица структурни, съдържателни и

технически промени в дисертацията при постапробационната ѝ редакция и събразяването с мненията и препоръките на рецензентите и участвалите в дискусиата, дисертационният труд е аргументативно по-могнен и по-ефективен от гледна точка на доказването на изследователските тези.

Преценка на актуалността на проблема

Преди всичко бих искала да отбележа, че дисертацията е посветена на актуална и важна тема от гледна точка на развитието на новите медии и съвременните тенденции в масовата комуникация. Анализът и обобщенията върху типологията, механизмите на комуникация, лингвистичните и стилистични характеристики и техническите особености на чата попадат върху все още слабо заселено научно поле, а натрупаният социален опит в този тип общуване се нуждае от изследвания и осмисляне.

Приложеният мултидисциплинарен подход в работата на докторантката до голяма степен е предпоставка за успеха ѝ: тук са приложени текстолингвистични, стилистични и дискурсивни методи на изследване, с фокус върху лингвистичната и стилистичната страна на новите медии.

Преценка на качествата и приносите на дисертационния труд

Дисертацията си поставя като основна задача да изследва въздействието на съвременната комуникационна ситуация върху езика и стила и да обобщи специфичните стилкови модели, изградени в практиките на новите медии, които детерминират и свършено нова комуникационна констелация. В този смисъл изследователските задачи по обобщаване на водещите тенденции в чат форматите и детерминирането на тази нова форма на общуване върху оста текст - дискурс се оказват пълноценни, а

авторската методика за чат анализ, специално адаптирана към предмета, с помощта на която те се реализират - плодотворна.

В **първата глава на дисертацията** Ресена Шутева подлага на критичен анализ тезите на редица изследователи главно от немскоговорящото пространство върху дискурсивните практики на дигиталните медии. На базата на проучванията на източници от десетилетие и половина са детерминирани операционалните понятия на дисертационния труд и е очертан профилът на комуникационната среда на новия дигитален век. Тук са въведени и основните дискурсаналитични инструменти, използвани за изследване на чат общуването като ред на думата, чат изказване, Backchannel Cues.

В тази част на дисертацията са анализирани социалните медии и техните таксономии, дигиталната комуникация е гледана през дихотомията синхронност-асинхронност. Обобщенията на природата и характеристиките на компютърно опосредстваната комуникация е добра отправна точка за анализа върху обекта на дисертационния текст.

Същинската **втора глава** на дисертацията си поставя задачи да дефинира важните за изследването понятия и термини. Докторантката обобщава съществените особености на чат комуникацията и детерминира този тип общуване като преобладаващо писмена, квазисинхронна форма на комуникация, в която се включват емулирани писмени знаци.

Тук са изведени основните характеристики на чат комуникацията - апокопи, ономотопеи, асимилации, редукции, синкопиране, анаколут, както и езиковите трансформации на лексикално ниво с навлизането на заемки от устната реч, регионализми и със засиленото навлизане на жаргона, неологизмите, чуждиците и заемките главно от английски език. Обърнато е внимание на спецификите на изразяване на прозодията в писмен вид и на компенсиращите средства за това. Счита за особено съществено откритото

влияние на конструктивни техники от комикса върху чат речта, което свързва дискурса на новите медии с типичните похвати и стилистични маркери на тази знакова форма на масовата култура.

Третата глава търси мястото на чат комуникацията между понятията текст и дискурс, като изследва особеностите на синхронността в устния диалог и пренасянето им в новите медии и отчита лингвистичните и паралингвистични средства на двата типа комуникация, включването на идеограми, шрифтови игри, смяна на типографския регистър, ономотопеи и др.

Чатът е детерминиран като „eine neue, hybride Diskursform ..., die eine Zwischenstelle zwischen dem mündlichen und schriftlichen Diskurs einnimmt und von den Besonderheiten des Mediums bestimmt wird“ (S. 48) („една нова хибридна дискурсивна форма на границата между устния и писмения дискурс, определяна от особеностите на медията“).

Четвъртата глава на дисертацията е посветена на инструментите на графическата стилистика и тяхното място в новите медии. Докторантката отбелязва функциите на графичните средства и ги типологизира в основни категории, сред които са: емотиконите, преодоляващи „комуникативната бедност“ на писмената комуникация; акронимите и съкращенията, играещи илокутивна роля; смяната на типографския регистър чрез писането с главни и редовни букви като начин на повишаване на темпото на набиране на текста.

Петата глава на дисертацията се занимава с други стилистично релевантни езикови елементи: възпроизвеждане на прозодията като опит за създаване на кохерентност; новословията и тяхната висока комуникативна и стилистична стойност и др. Креативното словообразуване е анализирано през призмата на теорията на моделите на поведение на Барбара Зандиг, като са изведени предпочитани методи за словообразуване: композицията,

съкращението, заемането. Отчетен е специфичният контекст, в който неологизмите работят и извън който те могат да останат неразбираеми. Авторката обръща внимание и върху подбора на псевдонимите и конструкцията на идентичност в чат комуникацията.

Шестата глава на дисертацията се фокусира върху стила и езика в чата, като анализира основните аспекти на стилистичния модел на Барбара Зандиг. Понятието стил е разгледано през концепцията на Кристиан Фандрих и Мария Турмейр, направен е анализ на комуникационната ситуация и медиалността, функцията и структурата на текста, а към цитираните модели са добавени параметрите фиктивна идентичност и фиктивна реалност.

Проектът по създаване на авторска аналитична решетка/мрежа/растер, изложен в **седмата глава**, като корелация от различни методи обогатява анализа и осигурява достоверност на резултатите от емпиричното изследване върху масиви от knuddels.de – платформа, която авторката дефинира като *„мултиканална чат общност с ясно изразен развлекателно-фатичен характер“*.

Препоръки и забележки:

- Дисертацията би спечелила, ако авторските тези, коментари, анализ, обобщения бъдат разширени, уплътнени, открити и изведени по-ясно, за да не „потъват“ зад примерите, цитиранията и позоваванията.
- Разширяването и задълбочаването на анализа върху:
  - ❖ съществените белези на социолекта на немския език на чатърите;
  - ❖ по-обстойното обобщаване на неговите съществени белези (и особено частичния билингвизъм, средствата за пресъздаване на жива реч, имитациите на псевдоаудио реч, изразяването

на суперсегментални явления на речта, профила на ремарките - meta-comments);

- ❖ типологиите на жаргонизми, детабуизации, дисфемизации и др.под.;
- ❖ употребата в изследваната платформа на универсални знаци и съпоставката им с други големи платформи

би направило теоретическото звучене на дисертацията по-мощно.

- Добавянето на социокултурния ракурс към изследването на езиковите и параезикови практики в онлайн пространството би разширило обхвата на дисертационния труд с изводи върху идентичност, нагласи, мислене, поведение на младите хора през речевите практики на този жанр на интерперсоналната комуникация и така би надградило приносния характер на дисертационния труд;
- В дисертацията се наблюдава известна структурна аморфност и раздробеност: съдържанието би могло успешно да се организира в три глави, като се избегне сегашните диспропорции в обема на структурните части (първата глава е от 7 страници, а втората - от 38).

Заклучение

- С детерминирането на чата от комуникационно-техническа и езикова перспектива;
- С направените класификации на типовете чат и изясняването на мястото на чата в дихотомията текст и дискурс;
- С обобщенията на компенсиращите средства и стратегии, заместващи паравербални елементи от устната реч в дискурса на новата медия;

- С качественото оценяване и установяването на предпочитаните методи на словообразуване;
- С разработването на методика за стилистичен анализ и за оценка на влиянието на фиктивната идентичност и реалност, адаптирана към предмета

настоящият дисертационният труд има свой принос в изследванията по текстолингвистика, медиазнание, езикознание, стилистика, онлайн комуникация.

В заключение, предвид: познаването на изследвания терен, проучванията и натрупванията по предмета, достоинства на дисертационния труд, изложени тук, **препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Ресена Шутева образователната и научна степен „доктор“ по 2.1 Филология (Текстолингвистика).**

27.8.2016 г.

Рецензент:

Проф. д-р Веселина Вълканова